

če ni bilo zmlato ob pravem času. To zamero pa je Martin potolažil pozneje z dobro mero, to je polnim mehom moke, in zopet je bilo vse v redu.

Ob deževnem vremenu pa je bilo dovolj vode in takrat je imel Martin poln mlin vreč, zlasti če na Kolpi zaradi povodnji niso mogli mleti. Ob takih prilikah navadno sam ni zmož delal, zato mu je pomagala njegova zgovorna mati Bara.

Kdor je nujno rabil moko, je rad kar počakal v mlinu, prosil in pri-ganjal, da je bilo čimprej žito zmlato.

Mlinarica Bara pa ni mogla gledati človeka brez dela. Ženske je na-potila na vrt plet ali v kuhinjo krompir lupit ali perilo krpat, moške je pa prisilila drva sekati. Za vsakega je dobila opravilo.

Deževnega jesenskega dne je prinesel žito v mlin krepak fant, Bregarjev Janez, in prosil, da bi mu takoj zmleli, ker mati moko nujno rabi. Pristavil je, da bo kar počakal.

Mlinarica Bara mu je rekla: »Janez — tantol te odnesel — imela je na-vado to besedo pogosto staviti v govor — mi boš pa ta čas drv nasekal.«

Janeza ni bilo volja sekati drv in dati merico žita za mletje, zato se je izgovoril:

»Teta, nimam časa sekati, ker moram iti v Metliko h kovaču.«

»O, tantol te odnesel,« reče mlinarica, »če greš v Metliko, mi boš prinesel pa kifelce (rogljičke).« Iste je namreč zelo rada jedla.

In Janez je — hočeš, nočeš — moral iti v Metliko po rogljičke.

Krpe

Psi — junaški reševalci

Iz Švice pelje preko planinskega sedla pot v Italijo. Včasih je bila zelo važna. Po njej je vdiral tudi Napoleon s svojo vojsko na zmagoslavne po-hode. Mnogi popotniki so potovali tod preko. Pot je polna nevarnosti, po-sebno v zimskih mesecih. Marsikak turist je na njej opešal, umrl onemogel od lakote, se izgubil, zmrznil ali izdihnil v viharju ali snežnem metežu, pa tudi plazovi so marsikoga pokopali pod svojo strašno težo. Časi se izpre-minjajo. Dandanes je tam izpeljana lepa, široka avtomobilska cesta, ki vodi mimo samostana preko sedla.

Menda so na vrhu gorskega sedla sezidali že stari Rimljani svetišče svojemu bogu Jupitru. Ob njem so postavili tudi zavetišče. Stoletja so zbri-sala te zidine. Leta 962. pa je postavil sredi kamnitih velikanih sv. Bernard Menthonski avguštinski samostan in cerkev. Konec prejšnjega stoletja so vse to prenovili in povečali. Dozidali so gostišče, ki zdaj lahko sprejme 30 ljudi, jim nudi zavetje, prenočišče in pomoč.

Pot vodi po samotni gorski puščavi. Ob poti so postavljena zaklonišča za morebitne onemogleže, ki se napotijo med te gorske velikane. Starodavni samostan, ki ždi ob znamenitem prelazu, je povsod znan, predvsem zaradi dobrodelnosti, ki jo izvršujejo tamkajšnji menihi že 250 let s svojimi orja-škimi psi, ki so dobili po samostanu ime bernardinci. Ti so že od mladega naučeni za reševanje na poti onemoglih potnikov, ki jim potem pomagajo dobri avguštinci. Poleg zavetišča jim nudijo tudi prenočišče, podpro pa jih tudi s hrano. Samostan leži 2470 m visoko in je večino leta obdan z visokim snegom, ki polzi z gorskih sten in grmi z vrhov v mogočnih, uničujočih plazovih. Pot je lepa in snega prosta le od majnika do oktobra. Ker je

cesta navadno zaradi visokih zametov in viharjev polna nevarnosti, so menihi že pred več kot 100 leti vpeljali reševalno službo s psi. Kako pa zvedo menihi visoko med zasneženimi skalami, da je kdo potreben njihove pomoči? Kaj navadno. Samostan je s telefonom zvezan z dolino in od tam javijo vsakokrat, če se kdo odpravi v gore. Seve javijo tudi, kdaj približno bo popotnik prišel do samostana. Če ga ni pravočasno, je znak, da se mu je na poti nekaj pripetilo. Takoj poženo menihi naučene pse, da na zapoved odhite naproti in najdejo sled za morda zašlimi in onemoglimi izletniki ali s snegom zasutim nesrečnikom. Res so že neštetokrat pogumni psi našli do smrti izmučene popotnike, obvestili najdbo z lajanjem menihom in ti so pozneje rešili nesrečneže. Okrog vratu nosijo ti psi v posebni torbici prvo okrepčilo, da si ga najdeni lahko takoj sam vzame, preden prisplo menihi. Tisoči in tisoči so večni dolžniki tem psom, ker so jim oni s svojo pomočjo rešili najdražje — življenje.

Za taka važna opravila mora imeti žival prav posebne lastnosti.

Psi, ki jih goje menihi in priuče na to reševalno službo, so skoraj meter visoki velikani. Gost kožuh sivkaste ali malenkostno rumenkaste barve jim pokriva močno telo, vmes pa opazimo bele lise ali črne pege, na glavi pa imajo navadno veliko črno marogo. Taki psi že od davna prebivajo po gorskih naseljih teh planinskih pokrajin. Ime bernardinci so jim dali ljudje gotovo po samostanu. Ti psi so neverjetno močne zverine, saj preneso mnogokrat velike napore. Že hoja po sipkem in globokem snegu je utrudljiva, kako pa šele utruja kopanje in odmetavanje snega s tacami ob iskanju zasutih. Pa bi kaj malo pomogla moč, če bi ne bili utrjeni in posebno odporni proti vremenskim neprijetnostim: mrazu, snegu in divjim vetrovom. In še nekaj — izrazito dober nos morajo imeti, saj ta jim je vodnik in kažipot v potrebi.

Bernardinec

Kolikšno človekoljubno in koristno delo opravljajo, si lahko zamislimo, saj vemo, da zapade v teh višinah do 10 m snega in več. Če še omenim, da neprestano pojo plazovi okrog samostana svoje grozeče pesmi, je menda dovolj orisano, kakšne zime vladajo v teh samotah. Reševanje zašlih popotnikov je edino opravilo psov — bernardincev, polno požrtvovalnosti, tveganosti in junaštva. Koliko psov je našlo smrt v snežnih sipinah! Veliko. Seveda uče menihi mlade psičke iskanja, odkopavanja in reševanja, nauče se pa marsičesa tudi od starejših.

Tisočim so ti psi že pomagali. So navadno mirni, krotki, skromni, tihi, ubogljivi, zelo vdani in zvesti, vendar pa silno pogumni. Res, vsi niso enaki, saj se je včasih zgodilo, da je kateri od njih napadel razdražen kakega popotnika in nekoč so celo psi pregriznili mali deklici vrat. Vendar so bile take divje živali med bernardinci redke. Med temi pasjimi

reševalci se je posebno odlikoval doslej najhrabrejši bernardinec Barry. Pripovedujejo, da je nad 100 ljudem rešil življenje. Zdaj stoji ta junak nagačen v bernskem muzeju, nema priča moči in požrtvovalnega dela. Rešenci so mu iz hvaležnosti postavili spomenik.

Zdaj nameravajo menihi zapustiti samostan sv. Bernarda in opustiti gostišče. Modernizirana prometna sredstva jih izpodrivajo. Ni več toliko nevarnosti, torej tudi ne več tolikšna potreba. Sedem menihov je že odšlo v Vojzo — v Tibetnem višavju. Tam so si postavili svoje novo bivališče in poleg bodo postavili najmoderneje urejeno bolnišnico, vse to v višini 5000 m, na meji med Tibetom in Kitajsko. Tja menijo preseliti tudi orjaške bernardince, kjer naj bi nadaljevali svoje junaško koristno delo...

Fr. Š.

Loterija

(Belokranjska)

Vsak človek si želi sreče in blagostanja. Zato si mnogi ljudje prizadevajo na vse mogoče načine izboljšati gmotni položaj. Marsikdo je poskušal vloviti srečo tudi na lahek način, na primer v loteriji.

Kočar Marko je živel s svojo družino prav bedno. Pridno je obdeloval svoje male ilovnate njive in kupčeval tudi z jajci. Vse skupaj pa ni zadoščevalo za vsakdanje potrebe.

Ne smemo se čuditi, če je mož poizkušal »vloviti srečo za rep« tudi v loteriji.

Kadar koli je izkupil nekaj več denarja za jajca, je vedno zanesel manjši znesek v loterijo. Neprestano je premišljeval, katere številke naj stavi, da bo gotovo zadel. Zaradi tega razmišljanja podnevi se mu je včasih ponoči tudi sanjalo o številkah. Stavil je tiste in res nekajkrat zadel tako imenovano »ambo«, to je manjšo vsoto, katero je pa seveda takoj zopet zastavil.

Neko noč pa je v sanjah videl pet rdečih števil. Takoj naslednji dan je šel staviti, trdno prepričan, da bo gotovo zadel večjo vsoto denarja, tako imenovano »terno«. Po ljudski sodbi so sanjane rdeče številke gotovo izžrebane.

Naš Marko je komaj pričakoval prihodnje sobote. Zgodaj zjutraj je vstal, se prazne oblekel in pred odhodom naročil ženi, naj vse staro pohištvo razbije, posodo in obleko pa vrže v bližnjo reko, ker bo proti večeru pripeljal vse novo domov.

Mož je odšel, žena je pa začela izvrševati njegovo naročilo, veseleč se lepega pohištva in obleke ter nove posode. Sosedje so začudeni gledali njeno početje in jo vprašali, zakaj vse uničuje. Ona jim je povedala, da bo mož zadel v loteriji veliko denarja in kupil vse novo. Ljudje so se pomenljivo spogledali in šli po svojih opravkih.

Marko se je proti večeru vrnil — a prazen. Še bolj je bil žalosten, ko je zagledal hišo prazno, brez pohištva, obleke in posode. Žena je ob njegovem prihodu prebledela in glasno zajokala.

Moža je to spametovalo. Nikdar več ni iskal sreče v loteriji. V veliki stiski so mu pomagali iz zadrege dobri sosedje.